

Summary. In the article the peculiarities of legal regulation of foreign economic activity of Ukraine and its enterprises. A system of regulations institutional and legal support of foreign economic activity in Ukraine is highlighted, and also the public administration of FEA regulation is determined. The existing problems of institutional and legal support of foreign economic activity of domestic enterprises are revealed. A set of negative factors hindering the development of Ukrainian enterprises in the field of foreign trade is studied. Certain trends and prospects for improvement in the regulation of foreign economic activity of enterprises in Ukraine are proposed.

Key words: industrial enterprise, foreign economic activity, regulation, institutional and legal framework for legislation.

УДК 631.1:336.6

Бидик А. Г.
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін
Чортківського навчально-наукового інституту підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету*

Bydyk A. G.
*PhD in Economics, Lecturer,
Lecturer in Department of Fundamental and Special Discipline
Chortkiv Education and Research Institute of
Entrepreneurship and Business
Ternopil National Economic University*

ЗОВНІШНЯ ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА УКРАЇНСЬКОГО АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ

EXTERNAL FINANCIAL SUPPORT OF UKRAINIAN AGRICULTURAL SECTOR AS A FACTOR OF INCREASING EFFECTIVITY

Анотація. У статті відмічено стратегічне значення вітчизняної агропродовольчої сфери для національної економіки. Наголошено на необхідності вдосконалення діючого механізму державної підтримки вітчизняних товаровиробників сільськогосподарської та харчової продукції, спрямованої на впровадження у практику суб'єктів аграрного бізнесу технологій, норм і стандартів ЄС. Зазначено, що одним із не заборонених законодавством джерел фінансування державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки є міжнародна технічна і фінансова допомога. Наведено окремі кроки, що здійснено державними управлінськими структурами в напрямі розвитку та підтримки вітчизняного АПК, розроблення можливих механізмів залучення інвестицій міжнародних донорів, міжнародних фінансових інституцій та країн-стратегічних партнерів України для реалізації ефективних проектів в АПК України. Перелічено основних іноземних партнерів українських аграріїв, що розуміють проблему гострої нестачі коштів для розвитку сучасного АПК, а також окремі дані про обсяги зовнішнього фінансування українського аграрного сектору. Підкреслено, що сьогодні Україна як ніколи розраховує на отримання фінансової допомоги із зовнішніх джерел на прийнятних для неї умовах, проте важливим питанням залишається спрямування урядом частини цих коштів на підтримку товаровиробників агропродовольчої продукції.

Ключові слова: аграрний сектор, агропродовольчий бізнес, державна фінансова підтримка, сільськогосподарська та харчова продукція, зовнішня фінансова допомога, фінансова співпраця.

Постановка проблеми. За прогнозами експертів, імплементація Угоди про ЗВТ між Україною та Європейським Союзом із 1 січня 2016 р. дасть змогу збільшити обсяги експорту продукції українського виробництва на 20%. Враховуючи такі високі для вітчизняного аграрного сектору потенційні можливості, а також той факт, що українська земля здатна задовольнити різноманітні вимоги споживачів, українським товаровиробникам та державним регулятивним інституціям необхідно зосередити увагу на механізмах підвищення ефективності виробництва в АПК та ліквідації торговельних бар'єрів, що заважають безперешкодному розміщенню конкурентоспроможної сільськогосподарської та харчової продукції на ринку ЄС та

інших торговельних аренах. Процеси та масштаби виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, забезпеченість продуктами харчування на внутрішньому ринку країни та можливість організації їх торгівлі на зовнішніх ринках, напрями та обсяги зовнішньоторговельних потоків продовольства – усе це потребує вдосконалення діючого механізму державної підтримки вітчизняних товаровиробників сільськогосподарської та харчової продукції, стимулювання їх підприємницької активності та підвищення експортного потенціалу шляхом виваженої політики державного регулювання агропромислового виробництва та зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних товаровиробників, однією із

складових частин якої виступає достатнє фінансове забезпечення еволюційного розвитку в складних для України умовах лібералізації торгівлі. З моменту входження Угоди в дію передбачається повна заміна діючої в Україні системи державного регулювання підприємницької діяльності в агропродовольчому секторі на ту, що функціонує в країнах – членах ЄС. Упровадження в національну практику ведення господарювання нової регуляторної моделі, прогресивних технологій, норм і стандартів ЄС вимагає від суб'єктів українського агропродовольчого бізнесу значних зусиль, витрат часу та капіталу, а від держави – організаційні системи державної підтримки та практичної допомоги для товаровиробників із метою їх безболісної адаптації до умов функціонування спільного з ЄС ринку відповідно до європейської нормативно-правової бази.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Причини, умови надання, масштаби та напрями виділення державної фінансової підтримки українському аграрному сектору розглядали такі науковці, як Я. Белінська, О. Бородіна, В. Гесць, М. Дем'яненко, А. Діброва, М. Диха, С. Зоря, С. Кваша, В. Кириленко, І. Кобута, І. Комарова, М. Корецький, В. Крупський, В. Кужель, Т. Куренна, Ю. Лупенко, С. Майстро, Т. Мельник, О. Могильний, Т. Осташко, Н. Побережець, О. Радченко, П. Саблук, В. Скупий та ін. Разом із тим недостатньо висвітленими залишаються питання, пов'язані із розподілом коштів, що надходять в Україну у вигляді фінансової допомоги із зовнішніх джерел, та спрямуванням їх частини на розвиток вітчизняного аграрного сектору та підприємств переробної галузі з урахуванням їх високого виробничого та експортного потенціалу.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі недостатнього фінансового забезпечення вітчизняного аграрного сектору та недосконалої практики його державної фінансової підтримки підкреслити необхідність спрямування частини коштів, що надходять в Україну від стратегічних партнерів та міжнародних фінансових інституцій на підтримку вітчизняного АПК, що функціонує в рамках зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виробництво сільськогосподарської та харчової продукції відноситься до одного з небагатьох напрямів, підтримка розвитку якого в сприятливих умовах може забезпечити отримання високих доходів та надвисокої рентабельності в найкоротші строки. Україна забезпечує внутрішній попит на сільськогосподарську та харчову продукцію, крім того, постачає продовольство ще для 150 млн. осіб. А потенційно може прогодувати близько 400 млн. осіб [1].

За словами міністра Мінагрополітики О. Павленка, більше 41 млн. га сільгоспугідь країни потенційно придатні до землеробства. Незважаючи на високий потенціал аграрного сектору, він функціонує лише на 50% потужності – більше 4 млн. га продуктивних сільськогосподарських земель досі простоє [2].

За даними дослідників, українські аграрії щорічно втрачають 20–25% зернових культур внаслідок потужностей застарілої та неефективної інфраструктури. Цей самий показник в економічно розвинених країнах становить 1–2% врожаю зернових культур [3]. На жаль, у найближчому періоді імплементація Угоди про асоціацію та ЗВТ може призвести до певних економічних утрат українських підприємств. Сільськогосподарська та харчова продукція вітчизняного виробництва може поступитися в якості та конкурентоспроможності аналогічним товарам, виробленим в ЄС, саме тому її товаровиробники гостро потребують своєчасної державної уваги та участі.

Для ліквідації збитків та використання могутнього потенціалу української землі сільське господарство

потребує негайного здійснення інвестицій в інфраструктуру аграрного ринку, її підготовки до збільшення обсягів виробництва аграрної продукції. Аграріям необхідні якісне зберігання, переробка та безперебійне транспортування сільськогосподарської продукції, висока механізація та ефективність, упровадження сучасних технологій виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської та харчової продукції, що відповідає високим стандартам та вимогам ЄС. Започаткування такої масштабної діяльності вимагає розроблення необхідних стратегічних заходів, докорінного реформування АПК та відповідного фінансового забезпечення.

Науковцями досліджуються традиційні види та обсяги державної фінансової підтримки аграрного сектору національної економіки, такі як бюджетна і позабюджетна, загальна і регіональна, довгострокова і короткострокова підтримка, різноманітні механізми державної участі: податковий, бюджетний, цінний, використання державного замовлення, митний, реєстраційний та ліцензійний [4]. Крім того, досліджуються форми надання державної фінансової підтримки: пряма, умовно-пряма, непряма [5]. Вищезазначені види і механізми централізованої фінансової підтримки передбачають наявність політичних зусиль і державних коштів, що спрямовуються на фінансування стимулювання тих чи інших напрямів агропромислового виробництва. Всі автори наукових публікацій, присвячених дослідженню даного питання, одноставно відзначають кричущу недосконалість діючої системи державної фінансової підтримки вітчизняного АПК, неефективну структуру розміщення бюджетних коштів, що виділяються в її рамках, визначають проблеми і ризики, що виникають у вітчизняних товаровиробників сільськогосподарської та харчової продукції внаслідок існуючої в Україні практики виділення державної фінансової допомоги аграрному сектору. І хоча рівень фактичної участі держави у розвитку аграрної сфери відчутно скорочується протягом останніх років, вітчизняний аграрний сектор демонструє зростання показників доданої вартості, що черговий раз підтверджує його важливе стратегічне значення для національної економіки, забезпечення продовольчої безпеки країни та формування потужного експортного потенціалу. Разом із тим його інтенсивний розвиток вимагає функціонування ефективного механізму безперебійного фінансового забезпечення. В умовах обмеженості бюджетних ресурсів для фінансування програм і заходів розвитку аграрного сектору в рамках «Зеленої скриньки» продуктивним та безальтернативним напрямом розміщення коштів, отриманих у вигляді зовнішньої фінансової допомоги для піднесення української економіки, може стати підтримка агропродовольчого виробництва, зокрема приведення діючої в Україні системи контролю безпеки та якості сільськогосподарської та харчової продукції, а також санітарних і фітосанітарних заходів до європейських технічних норм і стандартів, що дасть змогу реалізувати високий експортний та бюджетотворюючий потенціал вітчизняного аграрного сектору.

Діюча в Україні система надання державної підтримки сільськогосподарського виробництва відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС потребує значного вдосконалення в напрямі підвищення її прозорості через зменшення кількості програм державної допомоги, чіткішого та недвозначного формулювання вимог до заявників на отримання державної підтримки [6].

Значною перешкодою для практичного виконання задекларованих в Угоді зобов'язань України у сфері аграрного сектору є гострий дефіцит фінансових ресурсів. На жаль, держава протягом останніх років недостатньо реа-

лізувала прийняті нею програми підтримки аграрної сфери, пояснюючи це нестачею державних коштів.

Сьогодні Мінагрополітики розробляє дев'ять проектів загальною вартістю 8 млрд. євро, спрямованих на розбудову елеваторів, формування довгострокового фінансування лізингу сільськогосподарської техніки, різноманітні програми фінансування малих та середніх аграрних підприємств [7].

Нова редакція проекту Закону України «Про державну підтримку сільського господарства в Україні» представлена на розгляд Кабінету Міністрів України в серпні 2015 р. та схвалена 07.09.2015 р. на урядовому Комітеті з питань економічного розвитку та європейської інтеграції. Фахівцями Мінагрополітики підготовлено та погоджено з іншими заінтересованими органами центральної виконавчої влади проект Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції державної цільової програми розвитку аграрного сектору на період до 2020 року». Листом від 27.10.2015 р. цей проект був направлений на розгляд до Кабінету Міністрів України [8–10].

Програмою передбачено надання державної підтримки фермерським господарствам, малим та середнім сільськогосподарським товаровиробникам через пільгове кредитування, у тому числі довгострокове, з метою фінансування виробництва (передусім таких видів, що передбачають подальшу переробку) сільськогосподарської продукції, розробка та затвердження програми мікрокредитування малих сільських господарств, зменшення величини страхових платежів (премій) за договорами страхування сільськогосподарських культур від ризику загибелі [11].

За оцінками експертів, для виконання Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р. необхідно близько 101 млрд. грн., у тому числі коштів державного бюджету – 71,6 млрд. грн. Передбачається здійснювати фінансування Програми за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів, приватних інвестицій та інших не заборонених законодавством джерел, одним з яких є міжнародна технічна та фінансова допомога [12].

У Міністерстві юстиції України 13 жовтня 2015 року були зареєстровані такі накази Мінагрополітики: від 24.09.2015 р. № 374 «Про деякі питання здійснення страхування майбутнього врожаю ярих зернових сільськогосподарських культур із державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на весь період вирощування»; від 24.09.2015 р. № 371 «Про деякі питання здійснення страхування майбутнього врожаю соняшнику з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на весь період вирощування». У мережі Інтернет розміщено для опрацювання та обговорення проект Наказу Мінагрополітики України «Про деякі питання здійснення страхування майбутнього врожаю цукрового буряку з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на весь період вирощування» [10].

Для успішної реалізації передбачених програм розвитку агропромислового виробництва положеннями Угоди і Програми було передбачено всебічне залучення зовнішньої фінансової допомоги від основних стратегічних партнерів України – ЄС, США та Китаю, а також залучення в 2015 р. фінансової допомоги розміром до 1 млрд. дол. США від міжнародних фінансових інституцій. Із цією метою Мінагрополітики спільно з Мінекономірозвитку організували проведення необхідних переговорів із донорами на предмет залучення зовнішніх інвестицій у розвиток вітчизняного аграрного сектору.

Зокрема, Мінагрополітики, Мінекономіки та МЗС відповідають за укладення міжурядових угод про співробіт-

ництво у сфері агропромислового виробництва із ФРН, Францією та США на предмет використання прогресивного досвіду цих країн у питаннях організації співпраці з міжнародними фінансовими організаціями та корпоративними інвесторами в галузі виробництва сільськогосподарської та харчової продукції, діючою в даних країнах системою управління сільськогосподарської галузі та можливістю залучення інвестиційних ресурсів на вдосконалення виробничої бази вітчизняного АПК.

Мінагрополітики підготовлено та 15.09.2015 р. надіслано до ознайомлення та погодження із заінтересованими ЦОВВ та громадськими організаціями проект розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції реформування аграрної науки на основі інноваційної моделі», положеннями якої передбачено підвищення її ефективності за збереження бюджетного фінансування фундаментальних наукових досліджень у сфері сільськогосподарського виробництва, охорони довкілля, зменшення обсягів державного фінансування прикладних досліджень. Проект Концепції розміщено в Інтернеті для проведення громадського обговорення.

Мінагрополітики, Мінекономірозвитку та Мінфін із метою реалізації програм співпраці з МВФ, Світовим банком, ЄБРР, ЄІБ та іншими міжнародними фінансовими інституціями розробляють можливі механізми залучення інвестицій міжнародних донорів, міжнародних фінансових інституцій та країн – стратегічних партнерів України для реалізації ефективних проектів в АПК України [8].

5 червня 2015 р. у Брюсселі Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) та Україна підписали декларацію про співпрацю в українському АПК, положеннями якої передбачається надання підтримки українському сільськогосподарському виробництву в рамках створення ЗВТ між Україною та ЄС. Тісна співпраця дасть можливість підвищити параметри якості та безпечності української продукції, її показники конкурентоспроможності та експортний потенціал не лише на ринок ЄС, а й на інші світові торговельні арени. Положеннями декларації передбачено створення інвестиційного механізму, метою функціонування якого є забезпечення фінансування окремих секторів українського АПК. У рамках такого механізму українській стороні мають виділятися кредити та гранти для фінансової підтримки як приватних, так і державних виробничих структур в окремих ланцюгах виробництва та збуту сільськогосподарської та харчової продукції. ЄІБ взяв на себе зобов'язання здійснювати кредитування українських товаровиробників розміром у 3,1 млрд. євро [13].

Ще 22 вересня 2014 р. між Україною та Китаєм був укладений Меморандум про наміри щодо залучення найбільшої китайської інвестиції розміром 58 млн. дол. США, спрямованої на створення та розвиток сучасних тваринницьких та рослинницьких комплексів. За останні 20 років загальна сума китайських інвестицій в Україну досягла 20,3 млн. дол. США [14].

Сьогодні основними партнерами українських аграріїв виступають МВФ, ЄБРР, Всесвітній банк, USAID, IFC та ін. Фахівці всіх цих фінансових інституцій розуміють проблему гострої нестачі коштів в українських товаровиробників для розвитку сучасного аграрного сектору та намагаються сприяти вирішенню цієї проблеми.

МВФ узгодив з Україною програму фінансової допомоги розміром 17,5 млрд. дол. США на найближчі чотири роки. За даними Мінфіну, перші 5 млрд. Україна вже отримала. До завершення 2015 р. до України мали надійти наступні 5 млрд. дол. США. Отже, 10 млрд. дол. США Україна мала отримати лише від МВФ, а повністю зі всіх зовнішніх джерел розмір фінансової допомоги економіч-

ним перетворенням в Україні мав досягти 16,3 млрд. дол. США. Ще обіцяно вкласти в українську економіку від ЄБРР біля 5 млрд. євро до 2020 р., а також від Європейського інвестиційного банку – 3 млрд. євро. Постає питання, яку частину цих коштів уряд спрямує на підтримку українського агросектору [15].

Одним із надійних кредиторів українських аграріїв, який здійснює фінансування українського аграрного сектору на доступних для нього умовах, є Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), який став найбільшим інвестором вітчизняного аграрного сектору за 2014 р. та вклав у його розвиток більше 250 млн. євро. Ці кошти були інвестовані в 36 державних та приватних проєктів [16]. За весь період співпраці з українськими позичальниками ЄБРР було профінансовано 344 проєкти на суму більше 10,5 млрд. євро. Це дає надію на подальшу розбудову партнерських відносин ЄБРР із малими та середніми вітчизняними аграрними підприємствами [15].

Український уряд домовляється про налагодження фінансування проєктів в аграрному секторі з такими міжнародними фінансовими організаціями, як USAID та IFC. Проте для продовження співпраці цими інституціями висуваються вимоги проводити економічні реформи, реалізовувати проєкти, що передбачають охорону довкілля, енергозбереження та впровадження альтернативної енергетики, розвивати малі та фермерські форми господарювання на селі. Для цього ЄБРР спільно з окремими фондами технічної допомоги розробляють та пропонують до освоєння в Україні енергоефективні та екологічні проєкти ведення господарської діяльності в аграрній сфері. Крім ЄБРР, зобов'язання надавати фінансову підтримку українським економічним перетворенням взяли на себе Світовий банк, США, Канада, Австралія та провідні європейські держави.

У випадку появи на вітчизняному фінансово-кредитному ринку західних банків експертами передбачається неминуче зниження до європейського рівня банківського відсотку за кредит, значення якого може досягти 2–3% річних, що значно покращить умови кредитування українських сільгоспвиробників. Сьогодні на один гектар землі в країнах – членах ЄС припадає 400 євро фінансової підтримки, фермери мають можливість отримати банківський кредит за ставкою 3% зі строком погашення до 20 років [15]. У сучасних економічних умовах Україна не може собі дозволити надавати фінансову підтримку у такому розмірі, тому як ніколи розраховує на отримання фінансової допомоги із зовнішніх джерел на прийнятних для неї умовах.

Інвестиції в український аграрний сектор та його фінансова підтримка вимагають формування дієвої системи фінансового контролю над їх раціональним розміщенням та ефективним використанням. Безпосередній контроль витрат по українському плану фінансування економічних перетворень передбачено здійснювати самими донорами. Для цього сформовано Громадянську місію ЄС зі спільної політики безпеки й оборони, яка направляє в Україну Євросоюзом. Проте і самі українці повинні навчитися пова-

жати себе, свій народ, своїх кредиторів та чітко виконувати взяті на себе зобов'язання. Тільки в такому разі спільні зусилля можуть призвести до позитивних для українського аграрного сектору та суспільства результатів.

Висновки. Впровадження нової для України практики державного регулювання підприємницької діяльності у сфері аграрного бізнесу, ліквідація складних торговельних бар'єрів, що заважають безперешкодному виходу вітчизняної сільськогосподарської та харчової продукції на зовнішні ринки, вимагають значних фінансових вкладень та організації плідної співпраці зі стратегічними партнерами. Необхідна заміна діючої національної регуляторної системи на ту, що функціонує в країнах – членах ЄС, відповідність українських технічних, санітарних та фітосанітарних стандартів нормативним стандартам ЄС, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської та харчової продукції, технологічне оновлення та модернізація українського аграрного сектору та переробних підприємств, реалізація експортного потенціалу вітчизняних товаровиробників вимагають достатнього обсягу фінансових ресурсів. Одним із джерел державної фінансової допомоги можуть стати кошти, спрямовані в Україну основними політичними та фінансовими партнерами. Покращання міжнародної конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської та харчової продукції шляхом організації сучасних систем контролю безпеки та якості, повноправна участь України у світовій торговельній системі, гарантовані ринки збуту завдяки ліквідації торговельних бар'єрів, високі показники економічної діяльності аграрних та переробних підприємств, стимулювання їх підприємницької активності та підвищення їх експортного потенціалу шляхом виваженої політики державного регулювання агропромислового виробництва та зовнішньоекономічної діяльності – лише окремі перспективні напрями розміщення державної фінансової підтримки, отриманої із зовнішніх джерел.

Для успішної реалізації програм розвитку агропродовольчого виробництва положеннями Угоди про асоціацію було передбачено всебічне залучення зовнішньої фінансової допомоги від основних стратегічних партнерів України, а також залучення фінансової допомоги від міжнародних фінансових інституцій. Така тісна співпраця дасть змогу вдосконалити параметри якості та безпеки української продукції, підвищити її показники конкурентоспроможності та експортний потенціал. Враховуючи високі потенційні можливості вітчизняного аграрного сектору в умовах доволі складної економічної ситуації в країні, частину коштів, які Україна отримує у вигляді фінансової допомоги, важливо спрямувати на підтримку виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської та харчової продукції, що в умовах функціонування ЗВТ між Україною та ЄС дасть змогу товарам українського виробництва безперешкодно потрапляти не лише на ринки країн – членів ЄС, а й на інші торговельні арени, що до недавнього часу були для них недоступні.

Список використаних джерел:

1. Садова І. Європейський напрямок – в цифрах і фактах / І. Садова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/ekspertna-dumka/2326-ievropeiski-ynapriamok-v-tsyfrakh-i-faktakh.html>.
2. Павленко О. Аграрний сектор України функціонує лише на 50% потужності / О. Павленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.5.ua/ekonomika/Ahrarnyi-sektor-Ukrainy-funktsionuie-lyshe-na-50-potuzhnosti--ministr-87379.html>.
3. Шавалюк Л. АПК: хвороби зростання / Л. Шавалюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: tyzhden.ua/Economics/140456.
4. Куренна Т. Ефективність та результати державної підтримки аграрного сектору економіки в Україні / Т. Куренна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/3/04.pdf>.

5. Радченко О. Структура та форми бюджетної підтримки аграрного сектору України / О. Радченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2014_05_22_23_kampodilsk/sekcija_4_2014_05_22_23/struktura_ta_formi_bjudzhetnoj_pidtrimki_agrarnogo_sektoru_ukrajini/62-1-0-1035.
6. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248387631&cat_id=223223535.
7. Омельченко Т. Олексій Павленко: «Якщо сьогодні дати дозвіл на продаж землі, це призведе до суцільного безладу в суспільстві» / Т. Омельченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mobile.tyzhden.ua/publication/131248>.
8. Інформація з виконання Програми діяльності КМУ та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=18280>.
9. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua/.
10. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.kiev.ua>.
11. Проект розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору на період до 2020 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://spo.fpsu.org.ua/na-obgovorenni-v-spo/1433-proekt-rozporiadzhennia-kmu-pro-skhvalennia-kontseptsii-derzhavnoi-tsilovoi-prohramy-rozvytku-ahrarnoho-sektoru-ekonomiky-ukrainy-na-period-do-2020-roku>.
12. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822>.
13. ЕИБ и Украина подписали декларацию о сотрудничестве в АПК // РИА «Новости Украина» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://rian.com.ua/economy/20150605/368536065.html>.
14. Китай выделит Украине \$58 млн. на развитие АПК [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://rian.com.ua/economy/20140922/357374080.html>.
15. Петренко І. Гроші будуть! Що далі? / І. Петренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/finansuvannia-apk/3082-groschi-budut-scho-dali.html>.
16. Агроновини. У 2014 році ЄБРР інвестував понад 250 млн. євро в аграрний сектор України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://24tv.ua/agronovini_u_2014_rotsi_yebrt_investuvav_ponad_250 mln_yevro_v_agrarniy_sektor_ukrayini_n51345.

Аннотация. В статье отмечено стратегическое значение отечественной агропродовольственной сферы для национальной экономики. Акцентировано на необходимости усовершенствования действующего механизма государственной поддержки отечественных товаропроизводителей сельскохозяйственной и пищевой продукции, направленной на внедрение в практику субъектов аграрного бизнеса технологий, норм и стандартов ЕС. Отмечено, что одним из не запрещенных законодательством источником финансирования государственной целевой программы развития аграрного сектора экономики является международная техническая и финансовая помощь. Приведены отдельные шаги, которые осуществлены государственными управленческими структурами для развития и поддержки отечественного АПК, разработки возможных механизмов привлечения инвестиций международных доноров, международных финансовых институций и стран – стратегических партнеров Украины для реализации эффективных проектов в АПК Украины. Перечислены основные иностранные партнеры украинских аграриев, которые понимают проблему острой нехватки средств для развития современного АПК, а также отдельные данные об объемах внешнего финансирования украинского аграрного сектора. Подчеркнуто, что сегодня Украина как никогда рассчитывает на получение финансовой помощи из внешних источников на приемлемых для нее условиях, при этом важным вопросом остается направление правительством части этих средств на поддержку товаропроизводителей агропродовольственной продукции.

Ключевые слова: аграрный сектор, агропродовольственный бизнес, государственная финансовая поддержка, сельскохозяйственная и пищевая продукция, внешняя финансовая помощь, финансовое сотрудничество.

Summary. In this article noted the strategic importance of domestic agricultural sector for the national economic. Emphasized in the necessity of improvement the state support for domestic producers of agricultural and food production, such as in the EU. Stated, that one of not prohibited by law sources of sponsorship in the state program of development of agricultural sector of economic is a international technical and financial support. The state structures have give a support to domestic AIC by ate investation from international donors, international financial institutes and Ukrainian partners country, to realize effective project in Ukraine. Unknown the main international partners of Ukrainian agricultural, who know the biggest problem of lack of funds for contemporary development of AIC, and dictates about international financing of Ukrainian agricultural sector. Pointedly, that today Ukraine expects in the financial support from other countries in it is terms, but the main question still the government money for support the producers of agricultural products.

Key words: Agricultural sector, agricultural business, state support, agricultural and food products, international financial support, financial cooperative.